

แนวคิดการรณรงค์วันยุติการเลือกปฏิบัติ ๑ มีนาคม ๒๕๖๕

‘Remove Laws That Harm, Create Laws That Empower’

“สถานพลังทางกฎหมาย สร้างเครือข่าย ยุติการเลือกปฏิบัติ”

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีศักยภาพในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ และประสบความสำเร็จในการลดจำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ และลดการเจ็บป่วยเสียชีวิตจากเอชไอวี แต่หนึ่งในความท้าทายของการดำเนินงานในปัจจุบัน ที่ทำให้ประเทศไทยยังไม่สามารถหยุด หรือยุติปัญหาเอดส์ลงได้ คือ การรังเกียจกีดกัน และการเลือกปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเอชไอวีและเพศภาวะที่ยังมีอยู่ในสังคม ซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการเข้าสู่ระบบบริการและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี และกลุ่มประชากรหลัก ภายใต้ยุทธศาสตร์แห่งชาติว่าด้วยการยุติปัญหาเอดส์ ประเทศไทยมีเป้าหมายจะลดการเลือกปฏิบัติอันเกี่ยวเนื่องจากเอชไอวี และเพศภาวะ ลงอีกร้อยละ ๙๐ เมื่อเทียบกับผลการสำรวจสุขภาพประชาชนไทย (National Health Examination Survey) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่พบว่า ประชาชนไทยมีทัศนคติเชิงลบในการอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีสูงถึง ร้อยละ ๕๙ แต่จากผลการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรี พ.ศ. ๒๕๖๒ (MICS) พบว่า ร้อยละ ๒๖.๗ ยังมีทัศนคติในการเลือกปฏิบัติต่อผู้อยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี นอกจากนี้ยังมีข้อมูลการสำรวจสถานการณ์การตีตราและเลือกปฏิบัติในระบบบริการสุขภาพ ครั้งที่ ๓ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่า ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ร้อยละ ๑๑ มีประสบการณ์ถูกตีตราและเลือกปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเอชไอวีจากสถานบริการสุขภาพ และผู้ติดเชื้อเอชไอวี เคยตัดสินใจที่จะไม่ไปรับบริการสุขภาพ เนื่องจากจากการตีตราตนเอง ร้อยละ ๓๖ ขณะเดียวกันพบว่าผู้ให้บริการสุขภาพ ในสถานพยาบาล ยังคงสังเกตเห็นบุคลากรด้วยกันมีการเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อ ถึงร้อยละ ๒๓

สิทธิที่เกี่ยวกับโรคเอดส์มีสภาพเป็นสิทธิธรรมชาติหรือเป็นสิทธิมนุษยชน และในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายบัญญัติรับรองหรือคุ้มครองไว้โดยเฉพาะ ดังนั้นการคุ้มครองสิทธิของผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ของไทยในปัจจุบัน จึงเป็นเพียงการใช้แผนนโยบาย แผนป้องกันควบคุม หรือพยายามนำกฎหมายกระบวนที่มีอยู่แล้วมาปรับใช้ .ในขณะนี้ประเทศไทยอยู่ระหว่างการพิจารณา “ร่าง พ.ร.บ. ขจัดการเลือกปฏิบัติต่อบุคคล พ.ศ. ...” เพื่อรับรองสิทธิของบุคคลทุกคนให้ปลอดจากการถูกเลือกปฏิบัติ จากความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ เพศสภาพ และการติดเชื้อเอชไอวี รวมทั้งส่งเสริมการป้องกันไม่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติ ตลอดจนคุ้มครองและช่วยเหลือบุคคลซึ่งถูกเลือกปฏิบัติ และป้องกันไม่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเกิดขึ้นซ้ำสอง

กรมควบคุมโรค ได้กำหนดมาตรการที่สำคัญในการลดการตีตราและเลือกปฏิบัติ ดังนี้

๑. มาตรการสร้างความเข้าใจเรื่องการตีตราเพื่อไม่มีการเลือกปฏิบัติ ในเชิงการป้องกันการละเมิดสิทธิด้านเอดส์ โดยมุ่งเน้นที่การสร้าง ความเข้าใจเรื่องการตีตราและการเลือกปฏิบัติในทุกระดับ ทั้งระดับปัจเจกบุคคล ระดับองค์กร/เครือข่าย และระดับสังคม โดยมีกรอบการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพบริการเพื่อการส่งเสริมสถานบริการสุขภาพที่ปราศจากการตีตราและเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีและกลุ่มประชากรหลัก โดยมีการพัฒนาหลักสูตรการอบรมให้กับผู้ให้บริการในสถานบริการสุขภาพ ที่เรียกว่า ๓ x ๔ และหลักสูตรโปรแกรมเรียนรู้ เรื่องการตีตราและเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีและกลุ่มประชากรหลักในสถานบริการสุขภาพ (S&D E-Learning) ที่บุคลากรสาธารณสุขสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้เกิดความเข้าใจเรื่องการลดการตีตราและการเลือกปฏิบัติได้มากขึ้น ร่วมกับการบูรณาการประเด็นการลดการตีตราและเลือกปฏิบัติเข้ากับการพัฒนาคุณภาพบริการ (Continuous Quality Improvement: CQI) เพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมารับบริการ และบุคลากรไม่มีการตีตราและเลือกปฏิบัติในสถานบริการสุขภาพ

๒. มาตรการดูแลคุ้มครองสิทธิเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิ มุ่งเน้นให้เกิดกลไกส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิระดับจังหวัด และทำให้ผู้ติดเชื้อและกลุ่มประชากรหลักได้รู้ เข้าใจสิทธิของตนเอง รวมถึงการเพิ่มศักยภาพ ให้กลุ่มเป้าหมายดังกล่าวเข้าร่วมเป็นหนึ่งในทีมคุ้มครองสิทธิ ตลอดจนการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการสนับสนุน จากกลไกเชิงนโยบาย โดยคณะอนุกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิด้านเอดส์ นอกจากนี้ยังได้พัฒนาระบบข้อมูลและกลไกการรับเรื่องราวร้องเรียนและคุ้มครองการละเมิดสิทธิด้านเอดส์ (Crisis Response System: CRS) ซึ่งเปิดใช้งานในพื้นที่ต้นแบบ ๑๔ จังหวัด เพื่อให้เกิดระบบการจัดการปัญหาการถูกละเมิดสิทธิด้านเอดส์ และการให้ความช่วยเหลือ ที่สะดวก เข้าถึงง่าย มีประสิทธิภาพ สามารถช่วยเหลือได้จริง รวมทั้งสามารถนำข้อมูล มาใช้เพื่อติดตามสถานการณ์ละเมิดสิทธิด้านเอดส์ของประเทศ นำไปสู่การผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายหรือนโยบาย เพื่อลดการรังเกียจกีดกัน การเลือกปฏิบัติที่เกี่ยวกับเอชไอวี และเพศภาวะ

ในปี ๒๕๖๕ นี้ เพื่อให้สอดคล้องกับผลการดำเนินงานที่ผ่านมา และแผนของประเทศในการยุติปัญหาเอดส์ จึงมีแนวคิด ดังนี้

สานพลังทางกฎหมาย กฎหมาย มีส่วนทั้งส่งเสริมและขจัดความไม่ยุติธรรม ประชาชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องเอชไอวี สิทธิ ความหลากหลายทางเพศ มากพอที่จะไม่รังเกียจและไม่เลือกปฏิบัติ และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติกับผู้มีเชื้อและผู้ได้รับผลกระทบ ประชาชนในพื้นที่ดำเนินการรัฐช่องทางาร้องเรียนและขอความช่วยเหลือ การละเมิดสิทธิที่เกี่ยวกับเอชไอวี และความแตกต่างทางเพศ และยาเสพติด เป็นต้น

สร้างเครือข่าย การดำเนินงานเพื่อลดการตีตราและเลือกปฏิบัติ ต้องมีการทำงานร่วมกัน การทำให้สังคมจะปราศจากการตีตราและการเลือกปฏิบัติได้ จะต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทุกระดับ ต้องมีการเปิดใจ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเอชไอวีหรือเอดส์ว่าสามารถอยู่ร่วมกันได้ โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ประเทศไทยมีแผนการดำเนินงานระดับประเทศที่หน่วยงานภาคีทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม ร่วมกันจัดทำ และจะร่วมกันดำเนินงานขจัดเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับเอชไอวี (Thailand Partnership for Zero Discrimination Costed Operational Plan) เช่น ภาคครัวเรือน ภาคสถานที่ทำงาน/สถานประกอบการ ภาคสถานบริการสุขภาพ ภาคสถานศึกษา ภาคบริการด้านยุติธรรม และภาคบริการด้านมนุษยธรรมและภาวะฉุกเฉิน

ยุติการเลือกปฏิบัติ การทำให้สังคมจะปราศจากการตีตราและการเลือกปฏิบัติได้ จะต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนต้องมีการเปิดใจ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเอชไอวีหรือเอดส์ว่าสามารถอยู่ร่วมกันได้ โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ซึ่งในปัจจุบัน “เอชไอวีตรวจฟรี รักษาเร็ว หยุดเอดส์ได้” ผู้มีเชื้อเอชไอวีเมื่อได้รับยาต้านไวรัสอย่างสม่ำเสมอ จนกดปริมาณเชื้อไวรัสได้ จะทำให้มีสุขภาพแข็งแรงเหมือนคนทั่วไป สามารถประกอบอาชีพได้ และเป็นกำลังที่สำคัญของสังคมต่อไป

เนื่องในวันยุติการเลือกปฏิบัติ ๑ มีนาคม ๒๕๖๕ นี้ กรมควบคุมโรค ขอเชิญชวนหน่วยงานภาคีเครือข่ายทุกแห่งจัดกิจกรรมรณรงค์วันยุติการเลือกปฏิบัติโดยพร้อมเพรียงกัน ร่วมสร้างกระแสสังคม กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้ทุกคนเปิดใจ ยอมรับ และให้โอกาสผู้มีเชื้อเอชไอวีได้มีสิทธิ มีศักดิ์ศรี และมีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน เปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมที่มีกฎหมายที่เอื้อต่อการปราศจากการตีตราและเลือกปฏิบัติ มุ่งสู่เป้าหมายการยุติปัญหาเอดส์ ภายในปี ๒๕๗๓ ภายใต้แนวคิด “Remove Laws That Harm, Create Laws That Empower” “สามพลังทางกฎหมาย สร้างเครือข่าย ยุติการเลือกปฏิบัติ” มุ่งสู่การยุติปัญหาเอดส์ ภายในปี ๒๕๗๓

